

WYPEŁNIA ZDAJĄCY

KOD

--	--	--

PESEL

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Miejsce na naklejkę.

Sprawdź, czy kod na naklejce to
M-700.

Jeżeli tak – przyklej naklejkę.
Jeżeli nie – zgłoś to nauczycielowi.

EGZAMIN MATURALNY Z WIEDZY O SPOŁECZEŃSTWIE POZIOM ROZSZERZONY

ARKUSZ POKAZOWY

TERMIN: **4 marca 2022 r.**

CZAS PRACY: **do 210 minut**

LICZBA PUNKTÓW DO UZYSKANIA: **60**

Instrukcja dla zdającego

1. Sprawdź, czy arkusz egzaminacyjny zawiera 27 stron (zadania 1–21). Ewentualny brak zgłoś przewodniczącemu zespołu nadzorującego egzamin.
2. Rozwiązania i odpowiedzi zapisz w miejscu na to przeznaczonym przy każdym zadaniu.
3. Pisz czytelnie. Używaj długopisu/pióra tylko z czarnym tuszem/atramentem.
4. Nie używaj korektora, a błędne zapisy wyraźnie przekreśl.
5. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie będą oceniane.
6. Możesz korzystać z kalkulatora prostego.
7. Na tej stronie oraz na karcie odpowiedzi wpisz swój numer PESEL i przyklej naklejkę z kodem.
8. Nie wpisuj żadnych znaków w części przeznaczonej dla egzaminatora.

MWOP-R0-**700**-2203

Zadanie 1. (0–2)

O identyfikacji grupowej i konflikcie międzygrupowym

Jim Sandirius z Uniwersytetu Harvarda prowadził z zespołem badania nad wybranym sposobem podziału zasobów w warunkach konfliktu międzygrupowego. Okazało się, że przy rozdzielaniu np. pieniędzy między grupę własną i obcą osobom badanym zależało nie tylko na tym, aby ich grupa otrzymała jak najwięcej. Ważna była też jak największa różnica między tym, co ma grupa własna, a co mają grupa obca.

Pozytywne odczucia wobec grupy własnej wcale nie zawsze znaczą, że nie lubimy grup obcych. Poczucie, że szkoda innych jest korzyścią dla nas, jest związana ze „wspólnotowym narcyzmem”. To taki rodzaj identyfikacji z grupą własną, w którym uważamy, że nasza grupa jest najlepsza, a jednocześnie niedoceniana przez innych. Poszukując bezskutecznie potwierdzenia własnej wielkości w świecie zewnętrznym, widzimy wrogów i konkurentów we wszystkich, którzy nie chwają naszej grupy. Innym rodzajem identyfikacji jest natomiast „identyfikacja bezpieczna”, czyli pozytywny stosunek do grupy własnej, połączony ze zdolnością do autokrytyki. Osoby identyfikujące się z grupą własną w sposób bezpieczny nie przyjmują informacji od innych jako zagrożenia, ale przetwarzają ją w celu usprawnienia działania swojej grupy.

Na podstawie: P. Górka, M. Napiórkowski, *Niepodległość nieparlamentarna*, „Tygodnik Powszechny” 2020, nr 46, s. 14–15.

Zadanie 1.1. (0–1)

Na podstawie tekstu uzasadnij, że człowiek w życiu społecznym realizuje potrzebę porównań społecznych.

.....
.....
.....

Zadanie 1.2. (0–1)

Napisz, jaką korzyść może dać grupie własnej każda z identyfikacji.

wspólnotowy narcyzm – .....

.....

identyfikacja bezpieczna – .....

.....

Zadanie 2. (0–2)

Tekst. Skala centylowa pokazuje przede wszystkim ogólny poziom uzyskanego wyniku, dzięki któremu można ocenić swoje szanse w rekrutacji. Przykładowo: jeśli wynik w skali centylowej wynosi 80%, to oznacza to, że 79% wszystkich maturzystów w Polsce przystępujących do egzaminu z danego przedmiotu napisało egzamin gorzej od nas, a 20% napisało egzamin lepiej od nas. Uniwersytety nie uwzględniają wyników zaprezentowanych w skali centylowej. Podczas rekrutacji tworzone są listy rankingowe tylko na podstawie wyniku procentowego zdobytego na maturze.

Na podstawie: www.uczelnie.net

Fragment świadectwa dojrzałości

zdała egzamin maturalny i uzyskała	
w części pisemnej egzaminu na poziomie podstawowym:	
język polski	76% pkt wynik taki sam lub niższy uzyskało..90% zdających
język angielski	92% pkt wynik taki sam lub niższy uzyskało..73% zdających
matematyka	60% pkt wynik taki sam lub niższy uzyskało..62% zdających
z przedmiotu dodatkowego	
w części pisemnej egzaminu na poziomie rozszerzonym	
język angielski	76% pkt wynik taki sam lub niższy uzyskało..71% zdających
biologia	50% pkt wynik taki sam lub niższy uzyskało..73% zdających
wiedza o społeczeństwie	80% pkt wynik taki sam lub niższy uzyskało 100% zdających

Wymagania rekrutacyjne na studia licencjackie na kierunku politologia

na Uniwersytecie Warszawskim

1. Przedmiot wymagany	2. Przedmiot wymagany	3. Przedmiot wymagany	4. Przedmiot wymagany
Język polski p. podstawowy x 0,15 albo p. rozszerzony x 0,25	Matematyka p. podstawowy x 0,12 albo p. rozszerzony x 0,20	Język obcy do wyboru p. podstawowy x 0,12 albo p. rozszerzony x 0,20	Przedmiot inny niż podany w pkt. 1–3 p. rozszerzony x 0,35

na Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

1. Przedmiot wymagany	2. Przedmiot wymagany	3. Przedmiot wymagany (jeden spośród):	
Język polski p. podstawowy x 0,2 albo p. rozszerzony x 0,3	Język obcy do wyboru p. podstawowy x 0,2 albo p. rozszerzony x 0,2	WoS p. rozszerzony x 0,5	Historia p. rozszerzony x 0,4

Na podstawie: irk.uw.edu.pl; wnpid.amu.edu.pl

Zadanie 2.1. (0–1)

Zdecyduj, na której uczelni maturzystka uzyskałaby większą liczbę punktów podczas rekrutacji. Uzasadnij odpowiedź, podając dane.

Nazwa uczelni – .....

Uzasadnienie – .....

.....
 .....
 .....

Zadanie 2.2. (0–1)

Napisz argument krytyczny wobec działań uczelni opisanych w dwóch ostatnich zdaniach tekstu.

.....
 .....
 .....

Zadanie 3. (0–2)

O wydarzeniach w jednym z państw Azji

To jest nasza refleksja którą kierujemy do chrześcijan, mówimy im: wracajcie, Mosul jest niepełny bez was! Powiedział AsiaNews Mohammed Essam. Jest muzułmaninem. Wraz z innymi młodymi mieszkańcami tego miasta tworzy grupę wolontariuszy o nazwie „Ramiona Mosulu”. Ich celem jest uleczenie ran, jakie spowodowała kilkuletnia okupacja tego miasta. Chcą też, by ci, którzy z miasta musieli uciekać przed islamistami, wrócili do swoich domów.

Państwo Islamskie zdobyło Mosul latem 2014 roku, w 3 lata po wycofaniu się sił amerykańskich przebywających w kraju od interwencji przeciwko reżimowi S. Husajna. Panowało w mieście trzy lata. Islamiści zabili wielu mieszkańców, wielu też zmusili do ucieczki. Niszczili także oznaki obecności na tej ziemi chrześcijan i muzułmanów innych tradycji niż sunnicka.

Na podstawie: A. Macura, *Muzułmanie pomagają chrześcijanom*, „Gość Niedzielny” 2020, nr 46, s. 10.

Zadanie 3.1. (0–1)

Na podstawie tekstu napisz argument i kontrargument wobec stereotypu: *Muzułmanie to nietolerancyjni ekstremiści*.

Argument – .....

.....

Kontrargument – .....

.....

Zadanie 3.2. (0–1)

Dokończ zdanie. Zaznacz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Państwo, na którego terytorium były działania opisane w tekście, to

- A. Republika Iraku.
- B. Islamska Republika Iranu.
- C. Syryjska Republika Arabska.
- D. Islamska Republika Afganistanu.

Zadanie 4. (0–2)

Tekst 1. Asymilację, według której imigranci muszą przyjąć miejscowe wartości, stosuje Francja. Celem takiej polityki początkowo było włączenie do społeczeństwa Żydów i wyeliminowanie regionalizmów, ale z czasem zaczęto ją stosować również wobec osób przybyłych z zagranicy.

Tekst 2. Asymilacja oznacza upodobnienie. Jest to proces i stan będący wynikiem kontaktów z inną grupą etniczno-kulturową, w których rezultacie następuje zmiana zachowań członków grupy mniejszościowej i przyjęcie przez nich kultury i identyfikacji innej grupy. Teoretycznie osoby z grupy większościowej mogą asymilować się do grupy mniejszościowej, choć obecnie takie zjawiska są bardzo rzadkie. Najczęściej to osoby z grupy mniejszościowej asymilują się do większości, imigranci asymilują się do społeczeństwa przyjmującego.

Stopniowo członkowie grupy mniejszościowej, imigranci, przestają się odróżniać kulturowo i społecznie od społeczeństwa przyjmującego.

Na podstawie: B. Niedziński, J. Kapiszewski, *Europa nie ma pomysłu na imigrantów*, www.gazetaprawna.pl; *Integracja czy asymilacja? Strategie stawania się członkiem nowej wspólnoty: przypadek polskich imigrantów w Islandii*, red. M. Budyta-Budzyńska, s. 47–48.

Fotografie. Ulice Nowego Jorku

www.nytimes.com; www.foxbusiness.com

Zadanie 4.1. (0–1)

Wyjaśnij różnicę między znaczeniami pojęcia „asymilacja”, w jakich zostało ono użyte w tekście 1. i w tekście 2.

.....

.....

.....

.....

Zadanie 4.2. (0–1)

Na podstawie elementów z każdej fotografii, uzasadnij, że nie pokazują one zjawisk opisanych w tekstach.

.....

.....

.....

.....

Zadanie 5. (0–2)

O jednej z mniejszości w Rzeczypospolitej Polskiej

Mają oni w Polsce status mniejszości etnicznej, a nie – mniejszości narodowej. W spisie powszechnym z 2011 r. przynależność do tej mniejszości zadeklarowało ponad 300 osób. Ich przodkowie przybyli w średniowieczu na tereny ówczesnej Polski z Krymu. Ich religia pochodzi z judaizmu, a język należy do grupy tureckiej.

Na podstawie: [www\[...\]org](http://www[...]org); www.gov.pl

Zadanie 5.1. (0–1)

Podaj nazwę mniejszości etnicznej opisanej w tekście.

.....

Zadanie 5.2. (0–1)

Wyjaśnij różnicę – w prawodawstwie Rzeczypospolitej Polskiej – między mniejszością narodową a mniejszością etniczną.

.....
.....
.....
.....

Zadanie 6. (0–3)

Polska opinia publiczna o warstwowej strukturze społecznej w Polsce

Jakim społeczeństwem jest dziś społeczeństwo polskie – który z rysunków jest najbliższy jego strukturze warstwowej? (wskazania z lat: 1997, 2013 i 2019)			
Typ A	Typ B	Typ C	Typ D
1997 r. – 41% 2013 r. – 31% 2019 r. – 13%	1997 r. – 25% 2013 r. – 33% 2019 r. – 23%	1997 r. – 9% 2013 r. – 12% 2019 r. – 19%	1997 r. – 10% 2013 r. – 14% 2019 r. – 28%

W którym miejscu na rysunku umieścił(a)by Pan(i) siebie? (odpowiedzi z 2019 roku)							
Typ A		Typ B		Typ C		Typ D	
							
1 Góra	1%	1 Góra	4%	1 Góra	1%	1 Góra	1%
2	0%	2	3%	2	3%	2	0%
3	6%	3	5%	3	12%	3	16%
4	37%	4	47%	4	45%	4	61%
5	17%	5	24%	5	30%	5	16%
6	27%	6	11%	6	7%	6	4%
7 Dół	10%	7 Dół	3%	7 Dół	1%	7 Dół	1%

Pokazane dane w procentach pod każdym rysunkiem wyliczono dla osób wskazujących dany typ rysunku jako najlepiej pokazujący podział warstwowy społeczeństwa polskiego.

Na podstawie: *Postrzeganie struktury społecznej*, „Komunikat z Badań CBOS” 2020, nr 7, s. 3.

Zadanie 6.1. (0–1)

Napisz argumenty potwierdzające tezę: **Systematycznie wzrasta przekonanie, że liczba ludzi należących w Polsce do warstwy najniższej maleje.**

- .....
- .....

Zadanie 6.2. (0–1)

Napisz wniosek dotyczący związku między kształtem wskazywanej struktury społeczeństwa a umieszczaniem siebie w dwóch najniższych warstwach. Odpowiedź uzasadnij, podając dane.

.....

.....

.....

Zadanie 6.3. (0–1)

Wymień czynniki, które – w koncepcji złożonej struktury gradacyjnej – decydują o umieszczeniu jednostki w danej warstwie społecznej.

- .....
- .....

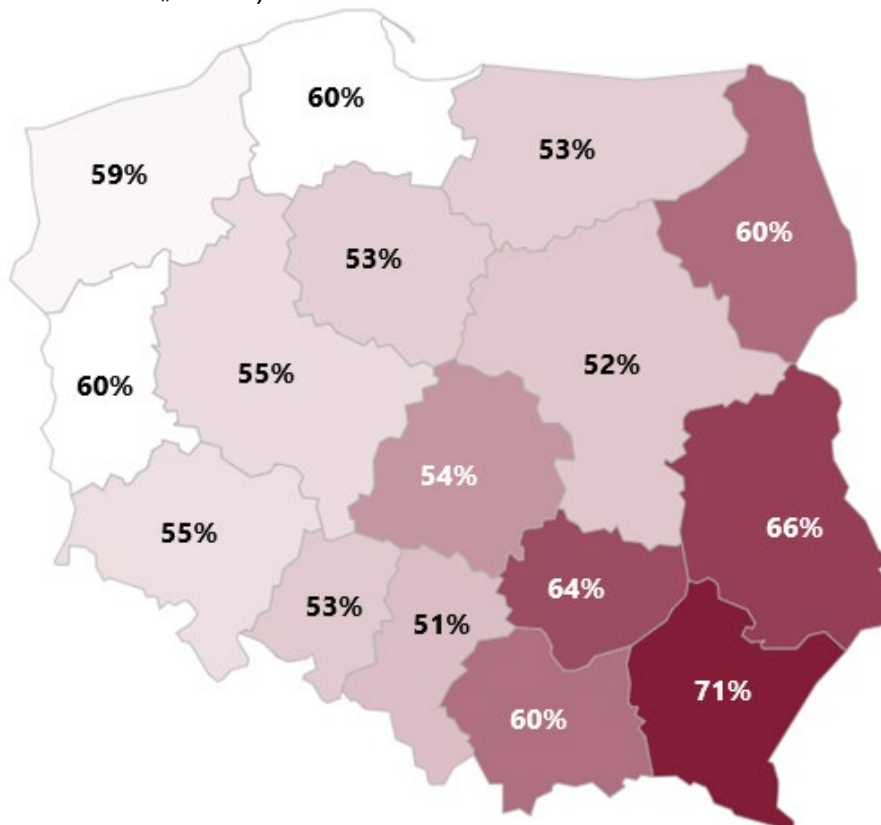
Zadanie 7. (0–4)

Przepis prawny art. 96.2. *Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej*

Wybory do Sejmu są powszechne, równe, bezpośrednie i proporcjonalne oraz odbywają się w głosowaniu tajnym.

Dz.U. 1997, nr 78, poz. 483, z późn. zm. (stan prawny na 19 stycznia 2022 r.).

Mapa administracyjna Polski z wynikami wyborów prezydenckich 2020 r. (ponowne głosowanie – „II tura”)

Biały kolor liczby z wynikiem wyborczym w danym województwie oznacza procent głosów, jakie uzyskał A. Duda, natomiast czarny – procent głosów, jakie uzyskał R. Trzaskowski.

Tabela. Wyniki wyborów prezydenckich 2020 r. w woj. mazowieckim według powiatów (ponowne głosowanie – „II tura”)

	A. Duda	R. Trzaskowski
Liczba powiatów, w których wygrał	35	7
Miasta na prawach powiatu, w których wygrał (wraz z wynikami)	Ostrołęka (58%) Siedlce (58%) Radom (55%)	m.st. Warszawa (68%) Płock (52%)
Liczba powiatów okołowarszawskich, w których wygrał (wraz z najlepszym wynikiem w tych powiatach)	3 59% (pow. miński)	4 59% (pow. piaseczyński)
Liczba innych niż okołowarszawskie powiatów ziemskich, w których wygrał (wraz z trzema najlepszymi wynikami w tego rodzaju powiatach)	29 80% (pow. przysuski) 80% (pow. siedlecki) 77% (pow. ostrołęcki)	1 55% (pow. grodziski) 46% (pow. nowodworski) 45% (pow. żyrardowski)

Na podstawie: pkw.gov.pl

Zadanie 7.1. (0–1)

Zdecyduj, która z zasad wyborczych wymienionych w cytowanym przepisie prawnym nie jest stosowana w wyborach prezydenckich. Odpowiedź uzasadnij, na podstawie tego, co wyróżnia te wybory.

Decyzja – zasada .....

Uzasadnienie – .....

.....

.....

Zadanie 7.2. (0–1)

Dokończ zdanie. Zaznacz właściwą odpowiedź spośród podanych.

W wyborach, których dotyczą mapa i tabela, prawo wyborcze jest ograniczone cenzusem wieku wynoszącym – odpowiednio dla czynnego i biernego prawa wyborczego –

- A. 18 i 35 lat.
- B. 35 i 18 lat.
- C. 18 i 30 lat.
- D. 30 i 18 lat.

Zadanie 7.3. (0–1)

Uzupełnij tekst – wpisz nazwy właściwych województw.

Największa różnica między procentem głosów oddanych na kandydatów podczas wyborów, których wyniki pokazano na mapie, była w województwie .....

a najmniejsza – w województwie .....

Zadanie 7.4. (0–1)

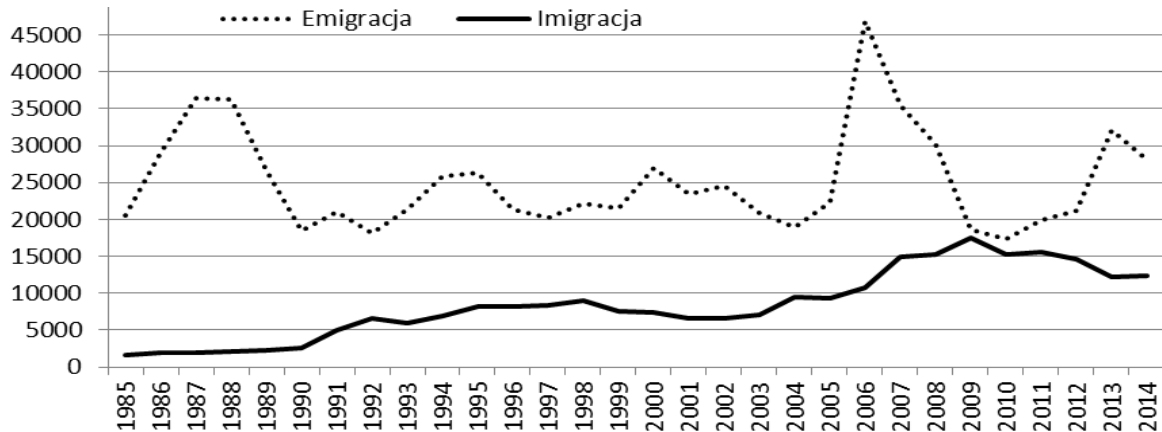
Na podstawie tabeli napisz wnioski na temat zróżnicowania poparcia dla kandydatów w wyborach prezydenckich. W odpowiedzi uwzględnij typ i lokalizację powiatów oraz podaj dane.

- .....
- .....
- .....
- .....
- .....

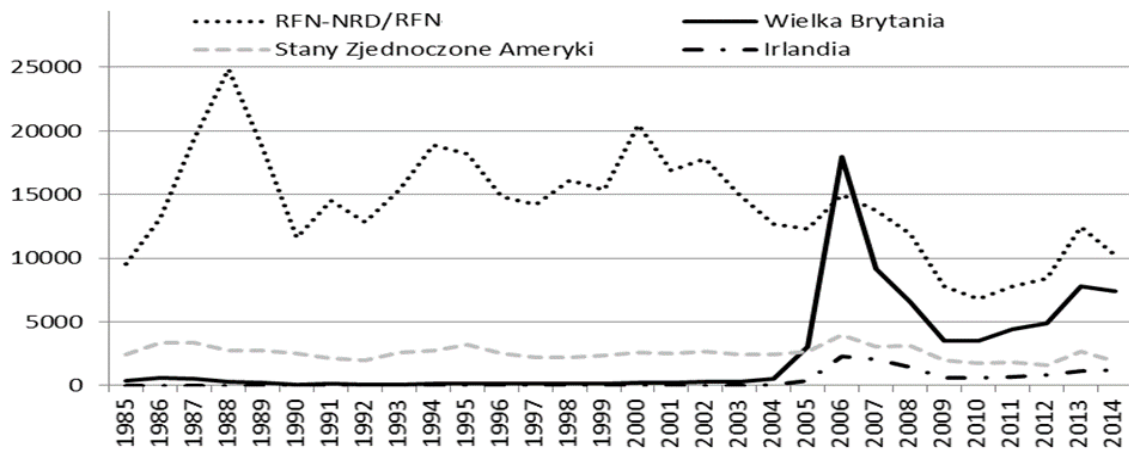
- .....
- .....
- .....
- .....
- .....

Zadanie 8. (0–2)

Wykres 1. Emigracja i imigracja w Polsce (na pobyt stały) w latach 1985–2014

Wykres 2. Główne kierunki emigracji z Polski (na pobyt stały) w latach 1985–2014

stat.gov.pl

Zadanie 8.1. (0–1)

Na podstawie wykresów oceń prawdziwość podanych stwierdzeń. Zaznacz P, jeśli stwierdzenie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

1.	W każdym roku z lat 1985–2014 było ujemne saldo migracji.	P	F
2.	W 2010 roku osób wyjeżdżających z Polski na pobyt stały do Niemiec było ponad dwa razy więcej niż wyjeżdżających do trzech pozostałych państw.	P	F

Zadanie 8.2. (0–1)

Wyjaśnij zmiany w kierunkach emigracji z Rzeczypospolitej Polskiej w latach 2004–2006. W odpowiedzi podaj nazwę organizacji międzynarodowej, w której członkostwo było jedną z przyczyn tych zmian.

.....

.....

.....

.....

Zadanie 9. (0–2)

Tabela. Modele budżetu partycypacyjnego

	Nazwa modelu	Opis modelu
1.	Europejska wersja modelu Porto Alegre	Skierowany do mieszkańców. Głównym celem są inwestycje i projekty. Władze lokalne podporządkowują się decyzjom mieszkańców i stosują rozwiązania przez nich proponowane.
2.	Uczestnictwo zorganizowanych grup interesów	Skierowany do zorganizowanych grup mieszkańców, na przykład do stowarzyszeń. Celem jest napisanie ogólnych instrukcji dla polityk lokalnych, np. dla mieszkalnictwa, edukacji, ochrony środowiska lub transportu. Sposób postępowania przypomina konsultacje społeczne.
3.	Fundusz społeczności lokalnej	Jest specjalny fundusz przeznaczony na publiczne inwestycje oraz projekty (społeczne, kulturalne itp.), a o przeznaczeniu środków na wybrany cel decyduje komitet, albo komisja lub zebranie delegatów.
4.	Negocjacje publiczno-prywatne	Spodziewa się dużego zaangażowania biznesu. Budżet mieszkańców nie pochodzi z płaconych przez nich podatków, ale z pieniędzy darowanych przez prywatne przedsiębiorstwa.

Na podstawie: mac.gov.pl

Tekst. Budżet partycypacyjny w Warszawie

Budżet partycypacyjny to proces, w trakcie którego mieszkańcy decydują o wydatkowaniu części budżetu dzielnicy: zgłaszając projekty, dyskutując nad nimi, a potem [głosując na te projekty]. Projekty, które uzyskają największe poparcie mieszkańców, wpisywane są do budżetu m.st. Warszawy i realizowane w najbliższym roku budżetowym.

twójbudżet.um.warszawa.pl

Zadanie 9.1. (0–1)

Uzupełnij zdanie – podaj właściwy numer.

Model budżetu partycypacyjnego, do którego najbardziej podobny jest budżet partycypacyjny w Warszawie, został opisany w tabeli pod numerem ... .

Zadanie 9.2. (0–1)

Podaj dwa – pozytywne dla rozwoju społeczeństwa obywatelskiego – skutki, jakie może mieć stosowanie budżetu partycypacyjnego.

- .....
- .....

Zadanie 10. (0–3)

O jednej z form demokracji bezpośredniej

[Oznacza] zebranie się w jednym miejscu wszystkich posiadających prawa polityczne w obrębie określonej jednostki terytorialnej w celu wspólnych obrad i podejmowania decyzji. Ta postać uczestnictwa politycznego powszechnie występowała w demokracjach antycznych. [...]

Współcześnie występuje np. w niektórych kantonach i gminach Szwajcarii [...]. W Polsce obecnie [jej przykładem jest zebranie wiejskie oraz – nierzadko w osiedlach miast– ogólne zebranie mieszkańców].

Spółeczeństwo i polityka. Podstawy nauk politycznych, red. K.A. Wojtaszczyk, W. Jakubowski, Tom I: Teoria – instytucje – procesy, Część II: Polityczna organizacja społeczeństwa, Warszawa 2018, s. 248.

Zadanie 10.1. (0–1)

Podaj nazwę formy demokracji bezpośredniej, której przykładem są instytucje uczestnictwa obywateli w kierowaniu sprawami publicznymi z ostatniego zdania tekstu.

.....

Zadanie 10.2. (0–1)

Napisz zaletę i wadę opisaną w tekście formy demokracji bezpośredniej.

Zaleta – .....

.....

.....

.....

Wada – .....

.....

.....

.....

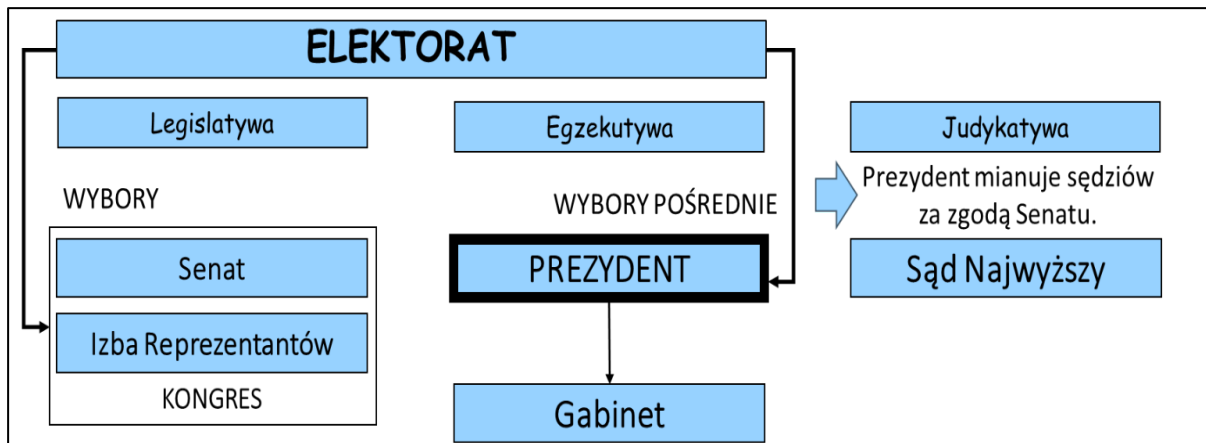
Zadanie 10.3. (0–1)

Oceń prawdziwość podanych stwierdzeń. Zaznacz P, jeśli stwierdzenie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

1.	Organ, którego nazwę podkreślono w tekście, to w porządku ustrojowym Rzeczypospolitej Polskiej organ uchwałodawczy w jednostce pomocniczej gminy wiejskiej.	P	F
2.	Organ, którego nazwę podkreślono w tekście, w porządku ustrojowym Rzeczypospolitej Polskiej stanowi zarządzenia będące źródłami prawa miejscowego w danej wsi.	P	F

Zadanie 11. (0–3)

Schemat. System polityczny jednego z państw

Na podstawie: *Spółczesność i polityka. Podstawy nauk politycznych*, red. K.A. Wojtaszczyk, W. Jakubowski, Tom II: *Współczesne systemy rządów*, Warszawa 2017, s. 275.

Zadanie 11.1. (0–1)

Podaj nazwę państwa, którego system polityczny pokazano na schemacie.

.....

Zadanie 11.2. (0–2)

Zdecyduj, czy pokazany na schemacie system polityczny to system parlamentarno-gabinetowy. Odpowiedź uzasadnij – napisz dwa argumenty na podstawie cech tego systemu oraz na podstawie rozwiązań ustrojowych pokazanych na schemacie.

Decyzja – .....

Uzasadnienie –

- .....
- .....

Zadanie 12. (0–3)

Przepisy prawne z konstytucji jednego z państw

Art. 9. Prezydent [...] przewodniczy Radzie Ministrów.

Art. 21. Premier kieruje działalnością Rządu. [...]

Art. 24.1. Parlament uchwała ustawy. Kontroluje działalność Rządu. Ocenia jego politykę.

2. Parlament składa się ze Zgromadzenia Narodowego i Senatu.

Art. 39.1. Inicjatywa ustawodawcza przysługuje zarówno Premierowi, jak i członkom Parlamentu.

biblioteka.sejm.gov.pl (tekst uwzględniający zmiany z 23 lipca 2008 r.).

Zadanie 12.1. (0–2)

W każdym z podanych aspektów podaj rozwiązanie ustrojowe obowiązujące w Rzeczypospolitej Polskiej, które różni się od rozwiązania z cytowanych przepisów prawnych.

Skład Rady Ministrów – .....

.....

.....

Realizacja funkcji kontrolnej przez parlament – .....

.....

.....

Inicjatywa ustawodawcza – .....

.....

.....

Zadanie 12.2. (0–1)

Dokończ zdanie. Zaznacz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Cytowane przepisy prawne pochodzą z ustawy zasadniczej

- A. Republiki Włoskiej.
- B. Federacji Rosyjskiej.
- C. Republiki Francuskiej.
- D. Republiki Federalnej Niemiec.

Zadanie 13. (0–3)

Przepisy prawne z *Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej*

Przepis 1. [...] ratyfikuje i wypowiada umowy międzynarodowe [...].

Przepis 2. [...] zawiera umowy międzynarodowe wymagające ratyfikacji oraz zatwierdza i wypowiada inne umowy międzynarodowe [...].

Przepis 3. [...] sprawuje ogólne kierownictwo w dziedzinie stosunków z innymi państwami i organizacjami międzynarodowymi [...].

Przepis 4. [...] decyduje w imieniu Rzeczypospolitej Polskiej o stanie wojny [...].

Przepis 5. [...] mianuje i odwołuje pełnomocnych przedstawicieli Rzeczypospolitej Polskiej w innych państwach i przy organizacjach międzynarodowych [...].

Dz.U. 1997, nr 78, poz. 483, z późn. zm. (stan prawny na 19 stycznia 2022 r.).

Zadanie 13.1. (0–2)

Do każdej nazwy organu władzy w Rzeczypospolitej Polskiej dopasuj dwa przepisy prawne, w których unormowano kompetencje tego organu – wpisz właściwe numery. Jednego przepisu nie można dopasować.

Prezydent RP – .....; ..... .

Rada Ministrów RP – .....; ..... .

Zadanie 13.2. (0–1)

Uzasadnij, że do stosowania w Rzeczypospolitej Polskiej niektóre akty prawa stanowione przez Unię Europejską nie wymagają procedur z przepisów 1. i 2.

.....
.....
.....

Zadanie 14. (0–2)

Przepisy prawne z polskiej ustawy uchwalonej w 1987 roku

Przepis 1. Rzecznik bada, czy wskutek działania lub zaniechania organów, organizacji i instytucji [...] nie nastąpiło naruszenie prawa, a także zasad [...] sprawiedliwości społecznej.

Przepis 2. Rzecznika powołuje Sejm na wniosek Prezydium Sejmu, zgłoszony po zasięgnięciu opinii Rady Krajowej Patriotycznego Ruchu Odrodzenia Narodowego.

Przepis 3. Wniosek kierowany do Rzecznika jest wolny od opłat, nie wymaga zachowania szczególnej formy, lecz powinien zawierać oznaczenie wnioskodawcy oraz osoby, której [...] sprawa dotyczy, a także określać przedmiot sprawy.

Przepis 4. Organ, organizacja lub instytucja, do których zwróci się Rzecznik, obowiązane są z nim współdziałać i udzielać mu pomocy [...].

Dz.U. 1987, nr 21, poz. 123.

Zadanie 14.1. (0–1)

Podaj pełną nazwę instytucji, której dotyczą cytowane przepisy prawne.

.....

Zadanie 14.2. (0–1)

Podaj numer przepisu prawnego, który jest nieaktualny. Odpowiedź uzasadnij, podając obecne rozwiązanie ustrojowe w tym zakresie.

Numer – .....

Uzasadnienie – .....

.....

.....

Zadanie 15. (0–3)

Tabela. Ocena warunków materialnych własnego gospodarstwa domowego w zależności od formy działalności zarobkowej

	Forma działalności zarobkowej – od najbardziej (A.) do najmniej (C.) pewnej	Ocena warunków materialnych własnego gospodarstwa domowego (w procentach)		
		złe	średnie	dobrze
A.	umowa o pracę na czas nieokreślony	5	34	61
B.	umowa o dzieło lub umowa zlecenia	14	35	51
C.	„praca” bez umowy („praca na czarno”)	17	55	29

Na podstawie: *Wybrane wskaźniki położenia materialnego a stabilność zatrudnienia*, „Komunikat z Badań CBOS” 2015, nr 148, s. 8.

Zadanie 15.1. (0–1)

Napisz zależność pomiędzy pewnością działalności zarobkowej a oceną warunków materialnych własnego gospodarstwa domowego. Odpowiedź uzasadnij, podając dane.

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 15.2. (0–2)

W każdej z podanych aspektów podaj różnicę między umowami wskazanymi w wierszu A. a tymi wskazanymi w wierszu B. tabeli.

Akt prawny normujący umowy – .....

Uprawnienia osób podejmujących działalność zarobkową w ramach umów – .....

.....

.....

.....

Zadanie 16. (0–2)

Przepisy prawne z *Ustawy o prawach konsumenta*

Art. 27. Konsument, który zawarł umowę na odległość lub poza lokalem przedsiębiorstwa, może w terminie 14 dni odstąpić* od niej bez podawania przyczyny i bez ponoszenia kosztów.

Art. 28. Bieg terminu do odstąpienia** od umowy rozpoczyna się:

- 1) dla umowy, w wykonaniu której przedsiębiorca wydaje rzecz, będąc zobowiązany do przeniesienia jej własności – od objęcia rzeczy w posiadanie przez konsumenta lub wskazaną przez niego osobę trzecią inną niż przewoźnik, a w przypadku umowy, która:
- a) obejmuje wiele rzeczy, które są dostarczane osobno, partiami lub w częściach – od objęcia w posiadanie ostatniej rzeczy, partii lub części,
  - b) polega na regularnym dostarczaniu rzeczy przez czas oznaczony – od objęcia w posiadanie pierwszej z rzeczy [...].

Art. 29.1. Jeżeli konsument nie został poinformowany przez przedsiębiorcę o prawie odstąpienia** od umowy, prawo to wygasa po upływie 12 miesięcy od dnia upływu terminu, o którym mowa w art. 27.

Dz.U. 2014, poz. 827, z późn. zm. (stan prawny na 19 stycznia 2022 r.).

Opisy przykładów

Przykład 1. Paweł zamówił w e-sklepie dekodery i telewizor. Dekoder otrzymał 5 września 2018 roku, a telewizor został doręczony osobną przesyłką po kolejnych 7 dniach. Klient nie został poinformowany przez przedsiębiorcę o prawie odstąpienia** od umowy.

Przykład 2. Jadwiga zamówiła półroczną prenumeratę miesięcznika „Warto Wiedzieć”. Pierwsze wydanie otrzymała 4 września 2018 roku, a kolejne – 4 października 2018 roku. Wraz z numerem wrześniowym poinformowano ją o prawie odstąpienia** od umowy. Po otrzymaniu czasopisma w październiku Jadwiga postanowiła odstąpić* od umowy.

Na podstawie: prawakonsumenta.uokik.gov.pl

* odstąpić – zrezygnować, wycofać się

** odstąpienie – rezygnacja, wycofanie się

Zadanie 16.1. (0–1)

Podaj przysługujący klientowi ostateczny możliwy termin odstąpienia od umowy, której dotyczy przykład 1. Odpowiedź uzasadnij, podając cytowane przepisy prawne.

Termin – .....

Uzasadnienie – .....

.....
.....
.....
.....

Zadanie 16.2. (0–1)

Zdecyduj, czy klientka mogła odstąpić od umowy, której dotyczy przykład 2. Odpowiedź uzasadnij, podając cytowane przepisy prawne.

Decyzja – .....

Uzasadnienie – .....

.....
.....
.....
.....

Zadanie 17. (0–2)

Przepis prawny z jednego z dokumentów dotyczących praw człowieka

Art. 35.1. Trybunał może rozpatrywać sprawę dopiero po wyczerpaniu wszystkich* środków odwoławczych, przewidzianych prawem wewnętrznym [...].

sip.lex.pl (tekst uwzględniający zmiany z 26 listopada 2021 r.).

* po wyczerpaniu wszystkich – jeżeli nie ma już innych

Opis sytuacji. Adam Abacki zwrócił się do starosty z wnioskiem o wydanie zatrzymanego dokumentu prawa jazdy. Starosta odmówił. Abacki napisał odwołanie do Samorządowego Kolegium Odwoławczego, które utrzymało decyzję starosty. Abacki postanowił skierować skargę do międzynarodowego trybunału zajmującego się ochroną praw człowieka w Strasburgu. Skarga została odrzucona w związku z niespełnieniem warunku wynikającego z przepisu prawa cytowanego powyżej.

Zadanie 17.1. (0–1)

Wyjaśnij, co powinien zrobić Adam Abacki, aby jego skarga nie została odrzucona z powodu wskazanego w materiałach źródłowych.

.....

.....

.....

Zadanie 17.2. (0–1)

Dokończ zdanie. Zaznacz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Cytowany przepis prawny, dotyczący trybunału wspomnianego także w tekście, pochodzi z

- A. *Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka.*
- B. *Karty praw podstawowych Unii Europejskiej.*
- C. *Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności.*
- D. *Międzynarodowego paktu praw gospodarczych, społecznych i kulturalnych.*

Zadanie 18. (0–2)

Fragmenty art. 28. *Konwencji o prawach dziecka*

1. Państwa-Strony uznają prawo dziecka do nauki i w celu stopniowego realizowania tego prawa na zasadzie równych szans, w szczególności:

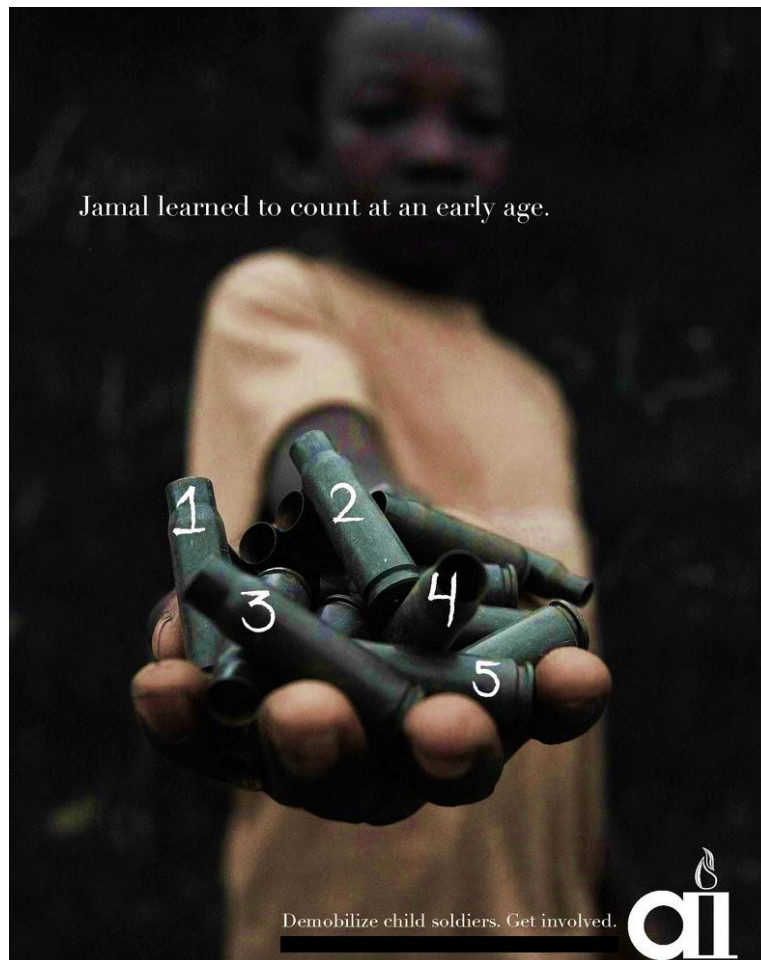
- a) uczynią nauczanie podstawowe obowiązkowym i bezpłatnym dla wszystkich; [...]
- d) udostępnią wszystkim dzieciom informacje i poradnictwo szkolne i zawodowe;
- e) podejmą kroki na rzecz zapewnienia* regularnego uczęszczania do szkół oraz zmniejszenia wskaźnika porzucania nauki. [...]

3. Państwa-Strony będą popierały i rozwijały międzynarodową współpracę w dziedzinie oświaty, w szczególności w celu przyczyniania się do zlikwidowania ignorancji i analfabetyzmu na świecie oraz ułatwienia dostępu do wiedzy naukowo-technicznej i nowoczesnych metod nauczania. [...]

* podejmą kroki na rzecz zapewnienia – postarają się zapewnić

Dz.U. 1991, nr 120, poz. 526.

Plakat

Tłumaczenie napisów: Jamal nauczył się liczyć w młodym wieku.
Zdemobilizujcie* dzieci-żołnierzy. Zaangażujcie się.

* demobilizacja – tu: zwolnienie osób walczących do domu

www.amnesty.org

Zadanie 18.1. (0–1)

Dokończ zdanie – podaj pełną nazwę organizacji międzynarodowej.

Konwencja, której fragmenty cytowano, została uchwalona przez Zgromadzenie Ogólne

.....

Zadanie 18.2. (0–1)

Wyjaśnij cel plakatu na podstawie cytowanych fragmentów konwencji.

.....
.....
.....
.....

Zadanie 19. (0–3)

Teksty o Inicjatywie Trójmorza

Tekst 1. Inicjatywa Trójmorza [...] to forum współpracy państw członkowskich UE. [...] Przynależność do unijnego jednolitego rynku europejskiego [...] jest warunkiem [korzystania] z rozwoju infrastruktury transportowo-komunikacyjnej, infrastruktury tranzytu surowców energetycznych i energii elektrycznej oraz cyfryzacji, które to trzy płaszczyzny merytoryczne są obszarem współpracy w ramach IT. [...] Projekt dywersyfikacji źródeł dostaw gazu i integracji infrastruktury gazowej w Regionie Trójmorza z [wprowadzeniem] projektu Baltic Pipe [...] ma być może nawet jeszcze większe znaczenie strategiczne niż autostrady [Via Carpatia].

P. Żurawski vel Grajewski, *Gruzja i Ukraina – potencjalni partnerzy Trójmorza*, „Gazeta Polska” 2020, nr 44, s. 52–55.

Tekst 2. Dwunastka Trójmorza, którą zamieszkuje 110 milionów ludzi, [to] już dziś [...] silny potencjał gospodarczy UE. [...] pięć lat temu prezydenci Polski i Chorwacji, przekonani do realizacji tej strategii, otwierającej państwa Europy Środkowo-Wschodniej na Bałtyk, Adriatyk i Morze Czarne, postanowili powołać inicjatywę Trójmorza. Projekt ten największy niepokój wywołał w Moskwie.

P. Grochmalski, *Trójmorze, czyli peryferie stają się liderem*, „Gazeta Polska” 2020, nr 44, s. 56–57.

Fragment mapy politycznej Europy i Azji

Zadanie 19.1. (0–1)

Odwołując się do sprawy ekonomicznej wskazanej w tekście 1., wyjaśnij stwierdzenie podkreślone w tekście 2.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 19.2. (0–1)

Dokończ zdanie. Zaznacz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Forma integracji gospodarczej, której nazwę podkreślono w tekście 1., nie oznacza

- A. prowadzenia wspólnej polityki pieniężnej, w tym mechanizmu kursów walutowych.
- B. prowadzenia wspólnej polityki handlowej wobec państw trzecich – unii celnej.
- C. swobodnego przepływu kapitału i towarów.
- D. swobodnego przepływu osób i usług.

Zadanie 19.3. (0–1)

Podaj nazwy dwóch państw biorących udział w inicjatywie, której dotyczą teksty, oraz numer, którym oznaczono każde z nich na mapie.

Nazwa państwa	Numer

Zadanie 20. (0–5)

Materiał źródłowy 1. Uzasadnienie z pisma procesowego

Mieszkam przy ul. Legnickiej 1 m. 2 w Wałbrzychu (58-302) w budynku należącym do wspólnoty mieszkaniowej SM Legnicka. Udzielam się aktywnie w życiu wspólnoty i planuję wziąć udział w wyborach do zarządu spółdzielni. Oskarżona Ewa Ewacka jest moją sąsiadką – mieszka w tym samym budynku, w mieszkaniu nr 5. Dawniej nasze stosunki były dobre, jednak od czasu, gdy dowiedziała się, że planuję kandydować w wyborach do zarządu, jej zachowanie względem mnie stało się niewłaściwe.

Ewa Ewacka zaczęła, od 1 maja 2019 r. (do 18 maja), pomawiać mnie wśród innych członków spółdzielni mieszkaniowej. Opowiadała, że celowo niszczy mienie należące do spółdzielni, takie jak ławki, płot oraz plac zabaw dla dzieci. Rzeczywiście, ostatnio były zniszczenia, ale to nie ja je zrobiłem. Oskarżona mówi także, że stosuję przemoc domową wobec żony. Nigdy nie stosowałem przemocy wobec swojej żony i dzieci. O pomówieniach* wiem od swoich sąsiadów, którzy poinformowali mnie o tym, że ona tak mówi.

Ponadto, w dniu 18 maja 2019 r. odbyło się spotkanie członków spółdzielni mieszkaniowej. Na spotkaniu stawiała się większość naszych sąsiadów. W czasie spotkania Ewa Ewacka zaczęła publicznie oskarżać mnie o to, że jestem złodziejem i wandalą, a także publicznie nazwała mnie szumowiną. Twierdziła, że okradam piwnice naszych sąsiadów oraz że jestem odpowiedzialny za ostatnie niszczenie mienia spółdzielni. Wszyscy obecni na zebraniu członkowie spółdzielni słyszeli te zniewagi**.

W związku z powyższym domagam się ukarania sprawcy.

Marek Marecki [podpis]

Na podstawie: sprawy-karne.biz.pl

Materiał źródłowy 2. Wybrane przepisy z rozdziału XXVII *Kodeksu karnego*

Art. 212. § 1. Kto pomawia* inną osobę, grupę osób, instytucję, osobę prawną lub jednostkę organizacyjną niemającą osobowości prawnej o takie postępowanie lub właściwości, które mogą poniżyć ją w opinii publicznej lub narazić na utratę zaufania potrzebnego dla danego stanowiska, zawodu lub rodzaju działalności, podlega grzywnie albo karze ograniczenia wolności.

Art. 216. § 1. Kto znieważa** inną osobę w jej obecności albo choćby pod jej nieobecność, lecz publicznie lub w zamiarze, aby zniewaga** do osoby tej dotarła, podlega grzywnie albo karze ograniczenia wolności.

Dz.U. 1997, nr 88, poz. 553, z późn. zm. (stan prawny na 19 stycznia 2022 r.).

Materiał źródłowy 3. Wybrane przepisy z *Kodeksu postępowania karnego*

Art. 25. § 1. Sąd okręgowy orzeka w pierwszej instancji w sprawach o następujące przestępstwa:

- 1) o zbrodnie określone w Kodeksie karnym oraz w ustawach szczególnych;
- 2) o występki określone w rozdziałach XVI i XVII oraz w art. 140–142, art. 148 § 4, art. 149, [...] art. 210 § 2, art. 211a, art. 252 § 3 [...] Kodeksu karnego [...].

Art. 31. § 1. Miejscowo właściwy do rozpoznania sprawy jest sąd, w którego okręgu popełniono przestępstwo.

Dz.U. 1997, nr 89, poz. 555, z późn. zm. (stan prawny na 19 stycznia 2022 r.).

* pomawiać – mówić nieprawdę o kimś

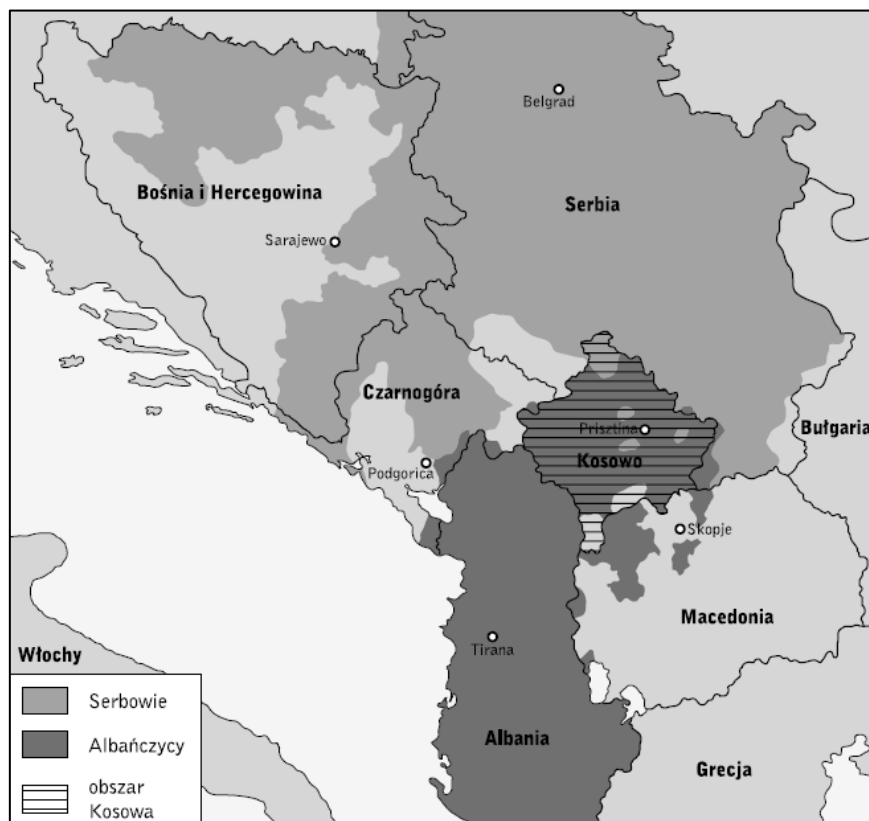
** znieważać – obrażać kogoś, mówiąc nieprawdziwe obraźliwe określenia

Zadanie 21. (0–7)

Materiał źródłowy 1. Analitycy o uwarunkowaniach powstania protektoratu międzynarodowego w Kosowie

Mapa. Albańczycy i Serbowie na Bałkanach

Tekst. Odebranie przez Serbię w latach 1989–1990 Kosowu autonomii i procesy związane z rozpadem Jugosławii doprowadziły do ogłoszenia przez kosowskich Albańczyków w 1991 roku niepodległości, nieuznanej międzynarodowo. Kosowscy Albańczycy ogłosili bojkot Serbii i utworzyli swoje własne instytucje (szkolnictwo, służba zdrowia, administracja), częściowo tolerowane przez Belgrad. Równocześnie powstała Wyzwoleńcza Armia Kosowa (UÇK), chcąc zbrojnie walczyć z Serbią. Po początkowych sukcesach UÇK [1997–1998], armia jugosłowiańska odzyskała zdecydowaną większość terytoriów opanowanych przez albańską partyzantkę. Na Zachodzie było przekonanie, że Serbia nie była w stanie pokonać UÇK bez wypędzenia setek tysięcy Albańczyków.

Nasilenie konfliktu zimą 1999 roku doprowadziło do konferencji międzynarodowej w Rambouillet w lutym i marcu 1999 roku. 20 marca 1999 roku Serbia rozpoczęła następny atak w Kosowie. W odpowiedzi 27 marca 1999 roku NATO przeprowadziło naloty na Jugosławię.

Protektorat międzynarodowy w Kosowie powstał na mocy rezolucji 1244 Rady Bezpieczeństwa ONZ przegłosowanej 10 czerwca 1999 roku: Federacyjna Republika Jugosławii miała natychmiast zaprzestać stosowania przemocy i represji w Kosowie oraz rozpocząć wycofywanie wszystkich sił wojskowych, policyjnych i paramilitarnych (po wycofaniu odpowiedniej ich liczby określony personel mógł powrócić do prowincji). W Kosowie zostały rozmieszczone międzynarodowa administracja oraz siły bezpieczeństwa (wojsko i policja) pod opieką ONZ – UNMIK. Najważniejszym obowiązkiem misji UNMIK

miało być ustanowienie autonomii i samorządu w Kosowie (z uwzględnieniem suwerenności i integralności terytorialnej FRJ), zgodnie z postanowieniami konferencji w Rambouillet.

Na podstawie: A. Balcer, M. Kaczmarek, W. Stanisławski, *Kosowo – przed ostatecznym rozwiązaniem. Proces uregulowania statusu międzynarodowego – uwarunkowania polityczne i historyczne, perspektywy rozwoju sytuacji*, „Prace OSW”, Warszawa 2008, s. 8–10, s. 25.

Materiał źródłowy 2. Tekst publicystyczny o przyczynach dymisji prezydenta Thaçiego

Prezydent Hashim Thaçi podał się [w 2020 r.] do dymisji [kiedy dowiedział się], że upomniał się o niego międzynarodowy trybunał w Hadze. [...] Oskarżenie jest poważane: zbrodnie wojenne i przeciwko ludzkości podczas konfliktu z Serbią w latach 1998–99. A konkretnie odpowiedzialność za śmierć stu osób: Serbów, Romów i lokalnych przeciwników politycznych. Thaçi był jednym z komendantów partyzanckiej Armii Wyzwolenia Kosowa [...].

Prezydent Kosowa pod pręgierzem, „Polityka” 2020, nr 46, s. 11.

Materiał źródłowy 3. O zasadach prawa międzynarodowego

W akcie końcowym KBWE sformułowano zasady prawa międzynarodowego. Interesujące poznawczo jest pogrupowanie części tych zasad w trzy kategorie:

- 1) powstrzymania się od groźby użycia siły lub jej użycia; pokojowego załatwiania sporów; wykonywania w dobrej wierze zobowiązań wynikających z prawa międzynarodowego;
- 2) suwerennej równości państw i poszanowania praw wynikających z suwerenności; integralności terytorialnej; nienaruszalności granic;
- 3) poszanowania praw człowieka i podstawowych wolności; samostanowienia narodów.

Na podstawie: *Państwo i terytorium w prawie międzynarodowym*, red. J. Menkes, E. Cała-Wacinkiewicz, Warszawa 2015.

Napisz, jakie było znaczenie – podanych w ostatnim materiale źródłowym – kategorii zasad prawa międzynarodowego w działaniach wspólnoty międzynarodowej z lat 90. XX wieku oraz pierwszej dekady XXI wieku, podejmowanych na rzecz rozwiązania konfliktu kosowskiego. W wypowiedzi wykorzystaj pozostałe materiały źródłowe.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

BRUDNOPIS